

FÖRDJUPNINGSTEMA HEDER

Tecken som kan tyda på att ett yngre barn utsätts för hedersrelaterat våld och förtryck

Lista över signaler och symtom

Hedersrelaterat våld och förtryck är ett samlingsbegrepp för flera olika former av våld som exempelvis användande av hot, kontroll, isolering, förskjutning, begränsningar och fysiskt våld. Barn som lever i en familj med hedersnormer begränsas och kontrolleras ofta utifrån könsstereotypa uppfattningar, ofta handlar det om att begränsa och kontrollera deras handlings- och känsloutrymme, en flicka får exempelvis inte krama en pojke eller sitta i den manliga pedagogens knä. Förskolebarn som lever med hedersnormer kan också vara utsatta för fysisk och psykisk misshandel, försummelse och sexuella övergrepp. Därför behöver du vara uppmärksam på samma kroppsliga symtom och beteenden som vid andra former av barnmisshandel (läs mer om dessa i tema 2).

Nedanstående lista av punkter är inte fullständig och det kan finnas andra tecken som signalerar att ett barn lever med hedersnormer. Det är också viktigt att vara uppmärksam på att de beskrivna punkterna nödvändigtvis inte alltid innebär hedersförtryck, exempelvis kan orsaken till oregelbunden närvaro eller varför en familj inte vill ta emot stödinsatser vara något annat.

Handlingar som syftar till att begränsa och kontrollera ett barn kan vara:

- Barnet får inte leka eller delta i alla förskolans aktiviteter.
- Barnet får inte själv välja vänner eller förbjuds att leka med vissa barn.
- Barnet tvingas eller förbjuds att bära vissa kläder.
- Flickor ska ha heltäckande kläder.
- Syskon eller andra släktingar bevakar och begränsar ett barn.
- Olika villkor för syskons deltagande i sociala sammanhang beroende på om barnet är pojke eller flicka.

Tecken på hedersrelaterat förtryck i förskolan:

- Strukturer i barngruppen, till exempel:
  - » att alla flickor direkt flyttar sig från gungorna när en grupp pojkar kommer, utan att någon konflikt eller diskussion uppstår
  - » att pojkar alltid har företräde i matkön
  - » att pojkar upprätthåller hedersnormer och flickor agerar omsorgsgivare till syskon
  - » att äldre barn får ta ansvar för yngre syskon (exempelvis om ett barn alltid hämtas av äldre syskon eller andra släktingar).

Tecken på att en personal i förskolan upprätthåller hedersnormer:

Pedagogen

- stödjer vårdnadshavare som ställer krav utifrån hedersnormer (exempelvis när vårdnadshavarens och släktens vilja och makt över barnet går före barnets egna fri- och rättigheter)
- informerar vårdnadshavare
  - » om förhållanden på förskolan
  - » om barnet gör saker som anses strida mot familjens hedersnormer
- kontrollerar och övervakar barn som ingår i det egna nätverket med krav att följa familjens hedersnormer
- uppmanar kollegor att klä sig anständigt, exempelvis inte ha shorts eller kort kjol.

Tecken på att en familj lever efter hedersnormer kan vara:

Vårdnadshavarna

- väljer bort den kommunala förskolan eftersom de inte kan acceptera förskolans värdegrund
- har önskemål om undantag från förskolans värdegrund
- drar sig undan all kontakt med förskolan
- motsätter sig stödinsatser från förskolan.

Barnet

- har oregelbunden närvaro
- kommer inte tillbaka efter ledighet eller lov.

Olika förhållningsregler för pojkar och flickor som kan vara tecken på hedersrelaterat våld och förtryck:

- Flickor och kvinnor i en familj eller släkt förväntas visa tecken på underkastelse.
- Pojkar följer inte kvinnliga pedagogers eller mammors regler.
- Mammor kontrolleras av familjens nätverk.
- Mammor tillåts inte närvara vid viktiga möten, exempelvis med specialpedagog om särskilda behov, vid utvecklingssamtal eller firande av avslutningar.
- Mammor tar hjälp av sina söner om de behöver diskutera känsliga ämnen.
- En ensamstående mamma kan utsättas för kollektivt förtryck och ibland våld av andra föräldrar eller av pedagoger som upprätthåller hedersnormer.
- Mammor kan också upprätthålla hedersnormer genom krav på viss klädsel hos döttrarna eller krav på könsbestämda lekar

Vårdnadshavare kan ställa följande krav på förskolan:

- förbjuda vissa lekar, böcker och samtal som handlar om kroppen, nakenhet, sexuell läggning och relationer
- pojkar och flickor inte får leka med varandra, hålla varandra i hand eller sova tillsammans (så kallad könssegregation)
- barnets pappa sköter all kontakt med förskolan (mamman kan sakna mejl och mobil)
- barnet ska ha viss klädsel
- barnets pappa vägrar ha möten med kvinnliga pedagoger
- förskolepersonal ska ha anständig klädsel som exempelvis inte ha shorts eller vad som anses vara en för uringad tröja.

